

встановлення ставок податків і зборів та податкових пільг, слід вказати на недостатньо ефективно їх використання в контексті забезпечення збільшення власних фінансових ресурсів. Проблема полягає у тому, що більшість громад ухвалюють рішення про застосування ставок податку на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки, плати за землю та єдиного податку на рівні значно меншому від граничного рівня ставок, або ж взагалі на мінімальному рівні, що знижує фіскальну спроможність місцевих бюджетів. Звичайно, встановлення ставок місцевих податків і зборів нижче граничного рівня – це право громади, але з іншого боку – це означає, що органи місцевого самоврядування не використовують усіх резервів залучення власних коштів та зменшують потенційні можливості розвитку громади. Таким чином, встановлення мінімальних ставок повинно бути економічно обґрунтованим як з точки зору податкового навантаження на платників податків і так і з точки зору отриманих вигід і втрат для громади.

Література:

1. Виконання доходів місцевих бюджетів. *Міністерство фінансів України*: веб-сайт. URL: <https://mof.gov.ua/uk/vykonannia-dokhodiv-mistsevykh-biudzhativ> (дата звернення: 16.11.2020).
2. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 13.11.2020).
3. Податковий кодекс України : Закон України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 12.11.2020).
4. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 13.11.2020).
5. Статистичний збірник. *Міністерство фінансів України*: веб-сайт. URL: <https://mof.gov.ua/uk/statistichnij-zbirnik> (дата звернення 15.11.2020).
6. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 лют. 2017 р. № 142-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80#Text> (дата звернення: 13.11.2020).

УДК 331.526

Махсма Марія

доктор економічних наук, доцент
доцент кафедри управління персоналом та економіки праці
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОЇ ЗАЙНЯТОСТІ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ

В умовах затяжного карантину, спричиненого пандемією, реальний сектор економіки країни зазнав значних збитків та істотного скорочення

кількості робочих місць. Значна частина працівників зайнятих у різних галузях, особливо у сфері освітніх, ділових та інформаційно-комунікаційних послуг була переведена на дистанційний режим роботи. В цих умовах все більшої актуальності набуває розвиток дистанційної зайнятості населення. Особливо важливим є її поширення у сільській місцевості, де проблеми нестачі робочих місць та низьких доходів гостро стояли ще задовго до пандемії. Хоча аграрний сектор, в якому зайнята переважна більшість працездатного сільського населення, практично, не зазнав втрат від карантинних заходів, водночас, високий рівень концентрації сільськогосподарського виробництва у великих агропромислових формуваннях зумовив вивільнення значної частини працездатних селян. Відтак, поширення на селі дистанційної форми зайнятості може стати прийнятною альтернативою формальної традиційної зайнятості для певної частини сільських мешканців, які залишилися без роботи і без доходу.

Як відомо, сільська місцевість, істотно відстає від міської за рівнем розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури, що обмежує доступ селян до послуг Інтернету. За даними Державної служби статистики України у 2019 р. кількість сільського населення, яке користувалося послугами Інтернету склала лише 56%, тоді як серед мешканців міст таких – 77% [1, с. 11]. Поступаються сільські жителі містянам і за доступом до Інтернету з дому, таких домогосподарств на селі – 44,1% проти 76,3% міських домогосподарств. Слід відмітити, що 1786,2 тис. осіб (14,2% загальної чисельності населення), які проживають у сільській місцевості не мали можливості користуватися Інтернетом. Серед жителів міст таких у двічі менше (7,4%). Щодо причин такого становища слід відмітити, що переважну більшість (57%) з тих селян, які не користувалися Інтернетом склали ті, що не потребували таких послуг. Разом з тим, варто звернути увагу, що майже 40% селян зазначили, що вони не могли користуватися Інтернетом через відсутність відповідних знань та навичок. Дійсно, серед селян, що користуються Інтернетом лише 34,3 % зазначили, що мають навички відправлення електронної пошти з вкладеним файлом. А підключити та встановити нові пристрої (модем, камеру, принтер та ін.) здатні тільки 11,3% [1, с. 46]. Зазначене свідчить про низький рівень комп'ютерної грамотності сільських користувачів Інтернету. На високу вартість обладнання скаржаться 13,2% селян, тоді як для жителів міст ця проблема актуальна лише для 4,7%. Іншою перешкодою на шляху користування Інтернетом на селі виступає зависока вартість послуг, що надаються Інтернет провайдерами. На неї вказали 9,5% сільських мешканців. Очевидно, що вищезазначене значно перешкоджає поширенню дистанційної зайнятості у сільській місцевості, оскільки вона передбачає доступ до Інтернету, наявність гаджета та вмінь й навичок використання Інтернет послуг.

Створення умов для розвитку дистанційної зайнятості у сільській місцевості проблема комплексна та багатоаспектна. Разом з тим, значною перешкодою на шляху до її розв'язання є недостатність, а подекуди і відсутність статистичної інформації щодо забезпеченості сільських населених пунктів об'єктами інформаційно-комунікаційної інфраструктури. Віддаючи належне Держстату України за створену потужну статистично-інформаційної

базу, варто акцентувати увагу на деяких її прогалинах у зазначеній сфері. Так, у статистичному бюлетені «Стан і розвиток зв'язку України» по сільській місцевості наводиться лише інформація про кількість абонентів Інтернету та про фіксований телефонний зв'язок [2]. Інформація щодо розподілу широкопосмугового доступу до Інтернету відсутня в цілому по сільській місцевості, немає її і в регіональному розрізі. Разом з тим, зазначені показники важливі для аналізу стану ІК інфраструктури та розроблення програм соціально-економічного розвитку регіонів, до складу яких повинні входити і програми поширення дистанційної зайнятості [3, с. 80].

Крім того, зважаючи на те, що значна частина селян задіяна в організаціях аграрного сектору, важливою є інформація щодо використання ІКТ на цих підприємствах. Зазначена інформація подається Держстатом України в розрізі галузей переробної промисловості, торгівлі, транспорту та багатьох інших у статистичному бюлетені «Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах України» [4]. Сільське господарство у цьому бюлетені відсутнє, і, відповідно відсутні показники кількості працівників, які використовують цифрові технології, напрями їх використання та інші численні показники ІКТ, що значно обмежує можливості діагностики стану ІКТ як в аграрних підприємствах, так і, загалом, у сільській місцевості.

Повністю відсутнє виокремлення інформації по сільській місцевості і у статистичному бюлетені «Використання інструментів електронної демократії органами державної влади та місцевого самоврядування» [5]. Хоча така інформація потрібна для аналізу стану розвитку сільських громад та розробки стратегій подальшої їх розбудови, у тому числі, і шляхом сприяння поширенню дистанційної зайнятості сільського населення.

Слід зазначити, що це далеко не повний перелік статистичних бюлетенів, у яких інформація про стан розвитку сільської інформаційно-комунікаційної інфраструктури або взагалі не наводиться, або наводиться в цілому по сільській місцевості без конкретизації її по областях. Це істотно обмежує можливості аналізу їх сучасного стану та ускладнює прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо стратегічного планування їх розвитку в контексті розв'язання проблем зайнятості сільського населення.

Література:

1. Доступ домогосподарств України до Інтернету у 2019 році : Статистичний збірник. К.: Державна служба статистики України, 2020. 77 с.
2. Стан і розвиток зв'язку України за 9 місяців 2017 року : Статистичний бюлетень. К.: Державна служба статистики України, 2017. 27 с.
3. Махсма М. Б., Гаврилов В.М., Волощук С.Д. Передумови розвитку дистанційної зайнятості сільського населення. *Економіка України*. 2019. № 4. С. 72-81.
4. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах України у 2016 році : Статистичний бюлетень. К.: Державна служба статистики України, 2017. 30 с.
5. Використання інструментів електронної демократії органами державної влади та місцевого самоврядування у 2019 році. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 21.11.2020).